

LỜI CAM ĐOAN

Tôi cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi.

Các số liệu, kết quả nêu trong luận văn là trung thực và chưa từng được ai công bố trong bất kỳ công trình nào khác. Nếu không đúng như đã nêu trên, tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm về đề tài của mình.

Tp. HCM, ngày 15 tháng 07 năm 2022

Học viên thực hiện luận văn

Đàm Thanh Giang

LỜI CẢM ƠN

Trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu thực hiện luận văn, ngoài nỗ lực của bản thân, tôi đã nhận được sự hướng dẫn nhiệt tình quý báu của quý Thầy Cô, cùng với sự động viên và ủng hộ của gia đình, bạn bè và đồng nghiệp. Với lòng kính trọng và biết ơn sâu sắc, tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành tới: Ban Giám Đốc, Phòng đào tạo sau đại học và quý Thầy Cô đã tạo mọi điều kiện thuận lợi giúp tôi hoàn thành luận văn.

Tôi xin chân thành cảm ơn Thầy **TS. Tân Hạnh** đã hết lòng giúp đỡ, hướng dẫn, động viên, tạo điều kiện cho tôi trong suốt quá trình thực hiện và hoàn thành luận văn.

Tôi xin chân thành cảm ơn gia đình, bạn bè, đồng nghiệp trong cơ quan đã động viên, hỗ trợ tôi trong lúc khó khăn để tôi có thể học tập và hoàn thành luận văn. Mặc dù đã có nhiều cố gắng, nỗ lực, nhưng do thời gian và kinh nghiệm nghiên cứu khoa học còn hạn chế nên không thể tránh khỏi những thiếu sót. Tôi rất mong nhận được sự góp ý của quý Thầy Cô cùng bạn bè đồng nghiệp để kiến thức của tôi ngày một hoàn thiện hơn.

Xin chân thành cảm ơn!

Tp. HCM, ngày 15 tháng 07 năm 2022

Học viên thực hiện luận văn

Đàm Thanh Giang

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC THUẬT NGỮ, CHỮ VIẾT TẮT	v
DANH SÁCH HÌNH VẼ	vi
DANH SÁCH BẢNG	vii
MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1 – MÔ HÌNH HỒI QUY, CÁC KỸ THUẬT HỌC MÁY ÁP DỤNG CHO BÀI TOÁN DỰ ĐOÁN	4
1.1 Mô hình Logistic Regression.....	4
1.1.1 Giới thiệu.....	4
1.1.2 Mô hình Logistic	5
1.1.3 Hàm Sigmoid	5
1.1.4 Hàm mất mát và phương pháp tối ưu	6
1.2 Support Vector Machine.....	8
1.2.1 Giới thiệu.....	8
1.2.2 Độ rộng của margin.....	10
1.3 Thuật toán Cây quyết định	11
1.3.1 Giới thiệu.....	11
1.3.2 Thuật toán ID3	13
1.3.3. Thuật toán C4.5.....	14
1.4 Các công trình nghiên cứu trong nước	15
1.4.1. <i>Áp dụng kỹ thuật khai phá dữ liệu dự báo thuê bao rời mạng trong mạng di động</i>	15
1.4.2. <i>Xây dựng mô hình dự đoán khách hàng tiềm năng cho các gói cước trong mạng di động</i>	16
1.5 Các công trình nghiên cứu ngoài nước.....	16
1.5.1. <i>Churn Prediction in the Telecommunications Sector Using Support Vector Machines</i>	16

1.5.2. <i>A comparison of machine learning techniques for customer churn prediction</i>	16
CHƯƠNG 2 – PHÂN TÍCH VÀ ĐÁNH GIÁ DỮ LIỆU KHÁCH HÀNG SỬ DỤNG DỊCH VỤ FIBERVNN CỦA VNPT TÂY NINH.....	18
1.1. Đánh giá thị trường Internet tại Tây Ninh.....	18
1.1.1. <i>Các yếu tố về khách hàng</i>	18
1.1.2. <i>Các yếu tố về chất lượng dịch vụ</i>	19
1.2. Bài toán chăm sóc và dự đoán khách hàng rời mạng của VNPT Tây Ninh	19
CHƯƠNG 3 - XÂY DỰNG MÔ HÌNH.....	22
KẾT LUẬN VÀ HƯỚNG PHÁT TRIỂN.....	37
1. Kết quả đạt được.....	37
1.1. Về mặt lý thuyết	37
1.2. Về mặt thực tiễn	37
2. Hạn chế.....	37
3. Hướng phát triển.....	38
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	39

DANH MỤC CÁC THUẬT NGỮ, CHỮ VIẾT TẮT

Viết tắt	Tiếng Anh	Tiếng Việt
LR	Logistic Regression	Hồi quy logic
RF	Random Forest	Rừng ngẫu nhiên
SVM	Support Vector Machines	Máy véc tơ hỗ trợ
DT	Decision Tree	Cây quyết định
TP	True Positive	
FP	False Positive	
FN	False Negative	
TN	True Negative	
Acc	Accuracy	Độ chính xác

DANH SÁCH HÌNH VẼ

Số hiệu	Tên hình vẽ	Trang
Hình 1.1	Đồ thị hàm logistic trong khoảng $t(-6,6)$	7
Hình 1.2	Các mặt phân cách hai lớp	10
Hình 1.3	Margin của hai lớp	10
Hình 1.4	Mô hình cây quyết định	11
Hình 2.1	Thị phần Internet tại địa bàn Tây Ninh năm 2021	18
Hình 3.1	Mô tả quy trình dự đoán	22
Hình 3.2	Dữ liệu thực tế Oracle tại Tây Ninh	23
Hình 3.3	Kết quả làm sạch dữ liệu	29
Hình 3.4	Scaling dữ liệu	29
Hình 3.5	Tính toán mức độ tương quan của các trường dữ liệu	30
Hình 3.6	Các trường dữ liệu được lựa chọn	30
Hình 3.7	Biểu đồ so sánh độ chính xác của các thuật toán phân lớp	35
Hình 3.8	Biểu đồ so sánh thời gian huấn luyện của các thuật toán phân lớp (đơn vị giây)	36

DANH SÁCH BẢNG

Số hiệu	Tên Bảng	Trang
Bảng 3.1	Mô tả dữ liệu Internet cáp quang của VNPT Tây Ninh	24
Bảng 3.2	Mô tả dữ liệu sau khi thực hiện làm sạch	27
Bảng 3.3	Kết quả dự đoán bằng mô hình LR	31
Bảng 3.4	Kết quả dự đoán bằng SVM	32
Bảng 3.5	Kết quả dự đoán bằng Random Forest	33
Bảng 3.6	Kết quả dự đoán bằng Decision Tree	33
Bảng 3.7	Bảng ma trận sai số	34
Bảng 3.8	Cách tính độ chính xác	35
Bảng 3.9	Kết quả dự đoán của các mô hình	35

MỞ ĐẦU

Đặt vấn đề

Với sự phát triển vượt bậc của thị trường Internet, đã kéo theo sự bùng nổ về nhu cầu lắp đặt và sử dụng dịch vụ Internet cáp quang tại địa bàn Tây Ninh, điều đó đã thúc đẩy sự tăng trưởng mạnh của dịch vụ băng rộng cố định, mang đến nguồn doanh thu lớn cho các nhà cung cấp dịch vụ Viễn thông – Công nghệ thông tin, điển hình là VNPT. Trong bối cảnh thị trường với nhiều biến động và cạnh tranh khốc liệt, dự đoán được xu hướng phát triển dịch vụ sẽ mang đến lợi thế rất lớn cho VNPT trong việc lập kế hoạch, đề ra những chính sách, chương trình khuyến mãi nhanh nhạy và hiệu quả tạo nền tảng vững chắc để phát triển dịch vụ.

Thị trường băng rộng cố định đang ở mức bão hòa, doanh thu tăng trưởng chững lại và việc phát triển thuê bao mới hết sức khó khăn thì chăm sóc và giữ chân khách hàng hiện hữu là hết sức quan trọng, nó không chỉ giúp doanh nghiệp cung cấp dịch vụ phát triển bền vững mà còn ngăn chặn đối thủ phát triển thuê bao mới.

Sự hài lòng của khách hàng khi sử dụng dịch vụ là một trong những nhân tố quan trọng trong việc giữ chân khách hàng. Trong đó việc dự đoán được tập khách hàng có nguy cơ cao rời mạng sẽ giúp cho doanh nghiệp có thể nhanh chóng tiếp cận tư vấn, chăm sóc và đề xuất các gói cước phù hợp là vô cùng quan trọng. Việc này lâu nay vẫn thường xuyên được phân tích, tuy nhiên thực hiện bằng các biện pháp thủ công, thô sơ mất rất nhiều thời gian, dẫn đến doanh nghiệp luôn bị động việc tiếp cận tập khách hàng để tư vấn chăm sóc.

Do đó để khắc phục các tồn tại như đã mô tả, trong báo cáo này sử dụng phương pháp học máy để phân tích dự đoán các yếu tố ảnh hưởng đến trải nghiệm sử dụng dịch vụ của khách hàng tại VNPT Tây Ninh. Kết quả dự đoán chính xác, nhanh chóng giúp doanh nghiệp duy trì doanh thu bền vững, cũng như đảm bảo chất lượng dịch vụ phù hợp với nhu cầu sử dụng của khách hàng.

Đó là lý do luận văn chọn đề tài: “**Hệ thống dự đoán xu hướng kinh doanh dịch vụ Internet VNPT**”.

Mục đích nghiên cứu

Mục đích nghiên cứu phân tích dữ liệu khách hàng thu thập tại VNPT Tây Ninh:

- Xác định những yếu tố ảnh hưởng đến trải nghiệm sử dụng của khách hàng sử dụng dịch vụ.
- Phân tích và dự đoán để phân tập các nhóm khách hàng có nguy cơ cao, đề xuất các hướng tiếp cận tư vấn và chăm sóc khách hàng.

Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Đối tượng, phạm vi nghiên cứu trên cơ sở dữ liệu thực tế thu thập từ tập khách hàng hiện hữu đang sử dụng dịch vụ Internet của VNPT Tây Ninh.

Nghiên cứu phương pháp xử lý, phân tích dữ liệu, các phương pháp học máy phù hợp với bộ dữ liệu của đề tài, trên nền tảng Python.

Phương pháp nghiên cứu

Phương pháp nghiên cứu lý thuyết:

- Tổng hợp, nghiên cứu các tài liệu về xử lý, mã hóa, phân tích dữ liệu, học máy, kỹ thuật lập trình.
- Sử dụng phương pháp nghiên cứu phân tích dữ liệu, phương pháp dự đoán và phương pháp thực nghiệm để so sánh, đánh giá và phân tích các kết quả đạt được.

Phương pháp nghiên cứu thực nghiệm: sau khi nghiên cứu lý thuyết, tiến hành thực nghiệm kết quả với các phương pháp học máy. Đánh giá các kết quả đạt được; công bố kết quả nghiên cứu.

Ý nghĩa khoa học và thực tiễn

Ý nghĩa khoa học của luận văn: tập trung phân tích các số liệu thu thập được tại VNPT Tây Ninh, để xác định mức độ tương quan của các yếu tố ảnh hưởng đến trải nghiệm sử dụng dịch vụ của khách hàng. Phân tích các yếu tố ảnh hưởng nhờ áp dụng các phương pháp học máy như LR, SVM, rừng ngẫu nhiên để đưa ra các dự đoán về các tập khách hàng có nguy cơ cao.

Ý nghĩa thực tiễn: xây dựng mô hình dự đoán tập khách hàng có nguy cơ cao để triển khai cho đơn vị tiếp cận tư vấn chăm sóc, cũng như định hướng được những chính sách ứng phó và phát triển dịch vụ.

Bố cục của báo cáo: báo cáo bao gồm 3 chương cùng với phần mở đầu, phần mục lục, phần kết luận và hướng phát triển, phần tài liệu tham khảo.

Chương 1 – Mô hình hồi quy, các kỹ thuật học máy áp dụng cho bài toán dự đoán.

Chương 2 – Phân tích và đánh giá dữ liệu khách hàng sử dụng dịch vụ FiberVNN của VNPT Tây Ninh.

Chương 3 – Xây dựng mô hình dự đoán tập khách hàng có nguy cơ cao, hỗ trợ đơn vị tiếp cận chăm sóc, cũng như định hướng được những chính sách ứng phó và phát triển dịch vụ. Phân tích và đánh giá kết quả đạt được.

CHƯƠNG 1 – MÔ HÌNH HỒI QUY, CÁC KỸ THUẬT HỌC MÁY ÁP DỤNG CHO BÀI TOÁN DỰ ĐOÁN

Trong chương 1 chúng ta xác định, và làm rõ các cơ sở lý thuyết, căn cứ khoa học, các nghiên cứu thực tiễn về các nội dung có liên quan, hoặc công trình nghiên cứu tương tự để nghiên cứu áp dụng vào mục đích nghiên cứu đề tài này.

1.1 Mô hình Logistic Regression

Logistic regression là thuật toán đơn giản nhưng lại rất hiệu quả trong bài toán phân loại (Classification). Logistic regression được áp dụng trong bài toán phân loại nhị phân (Binary classification) tức ta sẽ có hai output, hoặc có thể gọi là hai nhãn (ví dụ như 0 và 1). [9]

1.1.1 Giới thiệu

Logistic Regression (LR) trong phân tích thống kê (hay còn được gọi là mô hình logic) là phân tích hồi quy thích hợp để tiến hành khi biến phụ thuộc là nhị phân (lượng phân), nói cách khác là hồi quy với biến phụ thuộc bị giới hạn (Limited Dependent Variable Models). Giống như tất cả các phân tích hồi quy, LR là một phân tích dự đoán. LR được sử dụng để mô tả dữ liệu và giải thích mối quan hệ giữa một biến nhị phân phụ thuộc và một hoặc nhiều biến độc lập cấp danh nghĩa, thứ tự, khoảng hoặc tỷ lệ.

LR là một mô hình thống kê ở dạng cơ bản của nó sử dụng một hàm logistic để mô hình hóa một biến phụ thuộc nhị phân, mặc dù tồn tại nhiều phần mở rộng phức tạp hơn. Trong phân tích hồi quy, hồi quy logistic (hay hồi quy logic) là ước lượng các tham số của mô hình logistic (một dạng của hồi quy nhị phân). Về mặt toán học, mô hình logistic nhị phân có một biến phụ thuộc với hai giá trị có thể có, chẳng hạn như đạt hoặc không đạt được đại diện bởi một biến chỉ báo, trong đó hai giá trị được gán nhãn “0” và “1”. [2]

1.1.2 Mô hình Logistic

Xét một mô hình logistic với các tham số cho trước, sau đó xem cách các hệ số có thể được ước tính từ dữ liệu. Hãy xem xét một mô hình có hai yếu tố dự đoán: x_1 và x_2 và một biến nhị phân Bernoulli Y với tham số $p = P(Y = 1)$. Ta giả định mối quan hệ tuyến tính giữa các biến dự đoán và tỷ lệ logic là $Y = 1$.

Mối quan hệ tuyến tính này có thể được viết ở dạng toán học như sau. Trong đó ℓ là tỷ lệ logic, b là cơ số logarit và β_i là các tham số của mô hình. Ta có:

$$\ell = \log_b \frac{p}{1-p} = \beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2$$

Ta có thể khôi phục tỷ lệ logic bằng cách lũy thừa cả hai vế trên:

$$\frac{p}{1-p} = b^{\beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2}$$

Chuyển vế p để ta có xác suất $Y = 1$:

$$p = \frac{b^{\beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2}}{b^{\beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2} + 1} = \frac{1}{1 + b^{-(\beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2)}} = S_b(\beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2)$$

Trong đó đẳng thức thứ hai theo sau bằng cách chia tử số và mẫu số của phân số cho $b^{\beta_0 + \beta_1 x_1 + \beta_2 x_2}$ và trong đó S_b là hàm Sigmoid với cơ số b .

Công thức trên cho thấy rằng một khi β_i cố định, chúng ta có thể dễ dàng tính toán tỷ lệ logic $Y = 1$ cho một quan sát nhất định hoặc xác suất $Y = 1$ cho một quan sát nhất định. Trường hợp sử dụng chính của mô hình logistic là đưa ra một quan sát x và ước tính xác suất p mà $Y = 1$. Trong hầu hết các ứng dụng, cơ số b của logarit thường được coi là e . Tuy nhiên, trong một số trường hợp, kết quả có thể dễ dàng hơn bằng sử dụng cơ số 2 hoặc cơ số 10.

1.1.3 Hàm Sigmoid

Hàm sigmoid là một hàm toán học có đường cong hình chữ "S" hoặc đường cong sigmoid đặc trưng.

Một ví dụ phổ biến về hàm sigmoid là hàm logistic được hiển thị trong hình đầu tiên và được xác định bởi công thức:

$$S(x) = \frac{1}{1 + e^{-x}} = \frac{e^x}{e^x + 1} = 1 - S(-x)$$

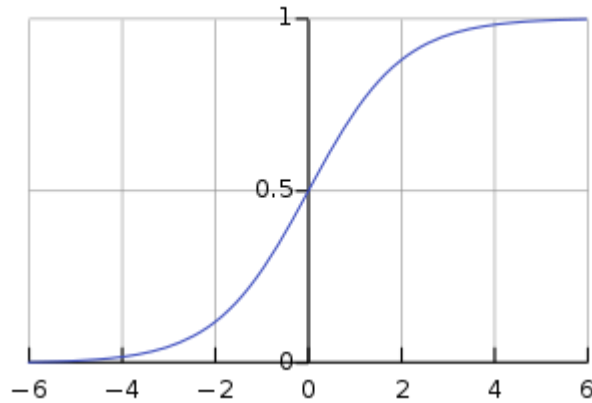
Hàm sigmoid là một hàm có giới hạn, có thể phân biệt, thực được xác định cho tất cả các giá trị đầu vào thực và có đạo hàm không âm tại mỗi điểm và chính xác một điểm uốn. Một "hàm" sigmoid và một "đường cong" sigmoid đề cập đến cùng một đối tượng. Một hàm sigmoid là đơn điệu, và có đạo hàm cấp một là hình chuông. Ngược lại, tích phân của bất kỳ hàm liên tục, không âm, hình chuông nào (với một cực đại cục bộ và không có cực tiểu cục bộ, trừ khi suy biến) sẽ là dấu hiệu. Do đó, các hàm phân phối tích lũy cho nhiều phân phối xác suất chung là sigmoidal. Một ví dụ như vậy là hàm lỗi, có liên quan đến hàm phân phối tích lũy của phân phối chuẩn; một hàm khác là hàm arctan, có liên quan đến hàm phân phối tích lũy của phân phối Cauchy.

1.1.4 Hàm mất mát và phương pháp tối ưu

Hàm logistic là một hàm sigmoid, nhận bất kỳ đầu vào thực tế nào và xuất ra giá trị từ 0 đến 1. [2] Đối với logic, điều này được hiểu là lấy tỷ lệ logic đầu vào và có xác suất đầu ra. Hàm logic tiêu chuẩn: $\sigma: \mathbb{R} \rightarrow (0,1)$ được định nghĩa như sau:

$$\sigma(t) = \frac{e^t}{e^t + 1} = \frac{1}{1 + e^{-t}}$$

Đồ thị của hàm logistic trên khoảng $t \in (-6,6)$ được thể hiện trong Hình 2.1.

Hình 1.1: Đồ thị hàm logistic trong khoảng $t(-6,6)$

Giả sử t là một hàm tuyến tính của một biến giải thích duy nhất x (trường hợp t là một tổ hợp tuyến tính của nhiều biến giải thích được xử lý tương tự). Sau đó, ta có thể biểu diễn t như sau:

$$t = \beta_0 + \beta_1 x$$

Hàm logic tiêu chuẩn: $\sigma: \mathbb{R} \rightarrow (0,1)$ được viết lại như sau:

$$p(x) = \sigma(t) = \frac{1}{1 + e^{-(\beta_0 + \beta_1 x)}}$$

Trong mô hình logistic, $p(x)$ được hiểu là xác suất của biến phụ thuộc Y bằng một trường hợp thành công chứ không phải là một trường hợp thất. Rõ ràng là các biến phản hồi Y không được phân phối giống nhau.

Với mô hình logistic, ta có thể giả sử rằng xác suất để một điểm dữ liệu x rơi vào lớp 1 là $f(w^T x)$ và rơi vào lớp 0 là $1 - f(w^T x)$. Với mô hình được giả sử như vậy, với các điểm dữ liệu training (đã biết đầu ra y), ta có thể viết như sau:

$$P(y_i = 1|x_i; w) = f(w^T x_i) \quad (1) \quad P(y_i = 0|x_i; w) = 1 - f(w^T x_i)$$

Trong đó $P(y_i = 1|x_i; W)$ được hiểu là xác suất xảy ra sự kiện đầu ra $y_i = 1$ khi biết tham số mô hình w và dữ liệu đầu vào x_i . Mục đích của chúng ta là tìm các hệ số w sao cho là $f(w^T x_i)$ càng gần với 1 càng tốt với các điểm dữ liệu thuộc lớp 1 và càng gần với 0 càng tốt với những điểm thuộc lớp 0.

Ký hiệu $z_i = f(w^T x_i)$ và viết gộp lại hai biểu thức bên trên ta có:

$$P(y_i = 1|x_i; W) = z_i^{y_i}(1 - z_i)^{1-y_i}$$

Ta cần mô hình gần với dữ liệu đã cho nhất, tức là xác suất này đạt giá trị cao nhất. Xét toàn bộ training set với $X = [x_1, x_2, \dots, x_n] \in \mathbb{R}^{d \times N}$ và $y = [y_1, y_2, \dots, y_n]$ ta cần tìm w để biểu thức sau đây đạt giá trị lớn nhất:

$$P(y|X; w)$$

1.2 Support Vector Machine

SVM (Support Vector Machine) là một thuật toán học máy có giám sát được sử dụng rất phổ biến ngày nay trong các bài toán phân lớp (classification) hay hồi qui (Regression).

SVM được đề xuất bởi Vladimir N. Vapnik và các đồng nghiệp của ông vào năm 1963 tại Nga [1] và sau đó trở nên phổ biến trong những năm 90 nhờ ứng dụng giải quyết các bài toán phi tuyến tính (nonlinear) bằng phương pháp Kernel Trick.

Ý tưởng của SVM là tìm một siêu phẳng (hyper plane) để phân tách các điểm dữ liệu. Siêu phẳng này sẽ chia không gian thành các miền khác nhau và mỗi miền sẽ chứa một loại dữ liệu.[3]

1.2.1 Giới thiệu

Trong không gian 2 chiều, ta biết rằng khoảng cách từ một điểm có tọa độ (x_0, y_0) tới đường thẳng có phương trình $w_1x + w_2y + b = 0$ được xác định bởi:

$$\frac{|w_1x_0 + w_2y_0 + b|}{\sqrt{w_1^2 + w_2^2}}$$

Trong không gian 3 chiều, khoảng cách từ một điểm có tọa độ (x_0, y_0, z_0) tới một mặt phẳng có phương trình $w_1x + w_2y + w_3z + b = 0$ được xác định bởi:

$$\frac{|w_1x_0 + w_2y_0 + w_3z_0 + b|}{\sqrt{w_1^2 + w_2^2 + w_3^2}}$$

Hơn nữa, nếu bỏ trị tuyệt đối ở tử số, có thể xác định được điểm đó nằm về phía nào của *đường thẳng* đang xét. Những điểm làm cho biểu thức trong trị tuyệt đối mang dấu dương nằm về cùng 1, những điểm làm cho biểu thức trong dấu giá trị tuyệt đối mang dấu âm nằm về phía còn lại. Những điểm nằm trên *đường thẳng* sẽ làm cho tử số có giá trị bằng 0, tức khoảng cách bằng 0.

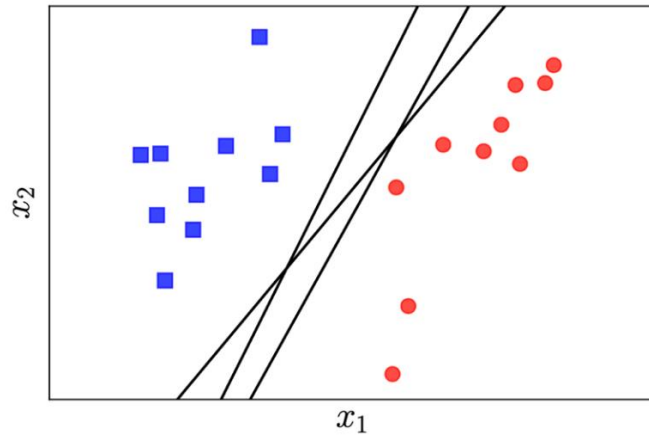
Việc này có thể được tổng quát lên không gian nhiều chiều: Khoảng cách từ một điểm (vector) có tọa độ x_0 tới siêu mặt phẳng (hyperplane) có phương trình $w^T x + b = 0$ được xác định bởi:

$$\frac{w^T x_0 + b}{\|w\|_2}$$

Với $\|w\|_2 = \sqrt{\sum_{i=1}^d w_i^2}$ với d là số chiều của không gian.

Giả sử rằng có hai lớp khác nhau được mô tả bởi các điểm trong không gian nhiều chiều, hai lớp này *phân tách tuyến tính*, tức tồn tại một siêu phẳng phân chia chính xác hai lớp đó. Hãy tìm một siêu mặt phẳng phân chia hai lớp đó, tức tất cả các điểm thuộc một lớp nằm về cùng một phía của siêu mặt phẳng đó và ngược phía với toàn bộ các điểm thuộc lớp còn lại. Thuật toán Perceptron Learning Algorithm (PLA) [15] có thể làm được việc này nhưng nó có thể cho chúng ta vô số nghiệm như Hình 1.2.

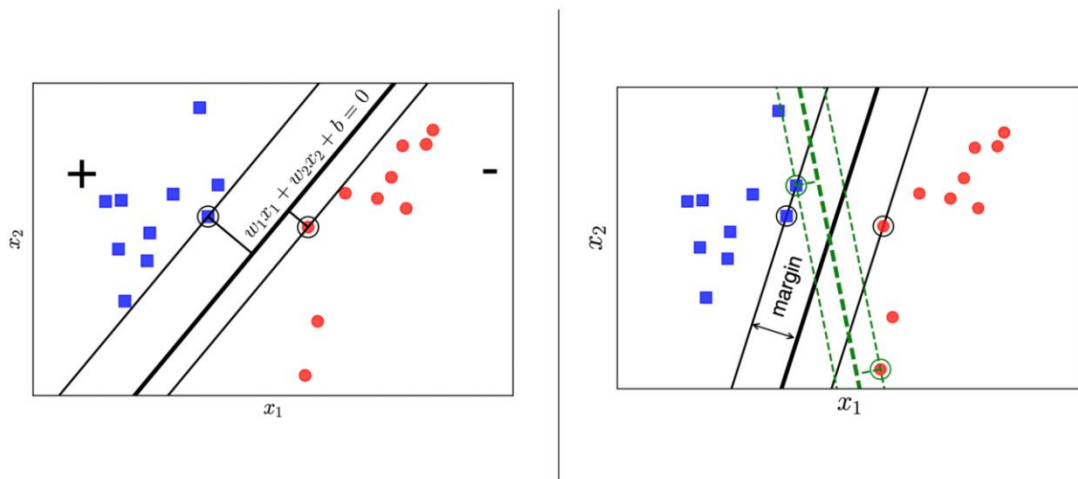
Vấn đề đặt ra là: trong vô số các mặt phân chia, đâu là mặt phân chia tốt nhất *theo một tiêu chuẩn nào đó*? Trong 3 đường thẳng minh họa trong Hình 1.8 phía trên, có hai đường thẳng khá *lệch* về phía lớp hình tròn đỏ. Điều này có thể khiến cho lớp màu đỏ *không thỏa mãn bị lấn nhiều quá*. Liệu có cách nào để tìm được đường phân chia mà cả hai lớp đều cảm thỏa mãn nhất hay không?

Hình 1.2: Các mặt phân cách hai lớp [1]

1.2.2 Độ rộng của margin

Nếu ta định nghĩa độ thỏa mãn của một lớp tỉ lệ thuận với khoảng cách gần nhất từ một điểm của lớp đó tới đường/mặt phân chia, thì ở Hình 1.2 trái, lớp tròn đỏ sẽ không thỏa mãn vì đường phân chia gần nó hơn lớp vuông xanh rất nhiều. Chúng ta cần một đường phân chia sao cho khoảng cách từ điểm gần nhất của mỗi lớp (các điểm được khoanh tròn) tới đường phân chia là như nhau. Khoảng cách như nhau này được gọi là *margin*.

Hình 1.3: Margin của hai lớp [1]

Xét tiếp Hình 1.2 bên phải khi khoảng cách từ đường phân chia tới các điểm gần nhất của mỗi lớp là như nhau. Xét hai cách phân chia bởi đường nét liền màu đen

và đường nét đứt màu lục, đường nào sẽ làm cho cả hai lớp thỏa mãn. Rõ ràng đó phải là đường nét liền màu đen vì nó tạo ra một *margin* rộng hơn.

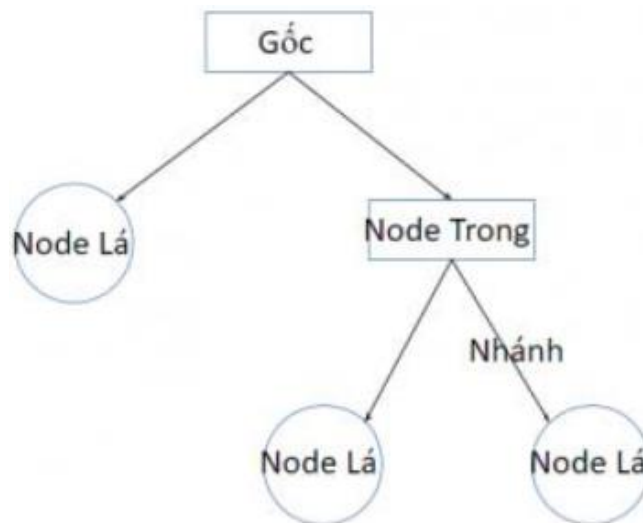
Việc *margin* rộng hơn sẽ mang lại hiệu quả phân lớp tốt hơn vì *sự phân chia giữa hai lớp là rạch ròi hơn*. Bài toán tối ưu trong SVM chính là bài toán đi tìm đường phân chia sao cho *margin* là lớn nhất.

1.3 Thuật toán Cây quyết định

Cây quyết định là một trong những thuật toán máy học phổ biến nhất hiện nay. Nó được dùng trong cả bài toán phân lớp và hồi quy.

1.3.1 Giới thiệu

Cây quyết định là cây mà mỗi nút biểu diễn một đặc trưng (tính chất), mỗi nhánh (branch) biểu diễn một quy luật (rule) và mỗi lá biểu diễn một kết quả (giá trị cụ thể hay một nhánh tiếp tục). [5]

Hình 1.4: Mô hình cây quyết định

Trong cây mô hình quyết định, mỗi nút trung gian [5], tức là nút khác với nút lá và nút gốc, sẽ tương ứng với một phép kiểm tra một thuộc tính. Mỗi nhánh phía dưới của nút đó sẽ tương ứng cho một giá trị của thuộc tính hay còn gọi là kết quả của phép thử. Khác với các nút trung gian, nút lá [5] không chứa thuộc tính cụ thể mà sẽ chứa các nhãn phân lớp. Để xác định nhãn phân lớp cho một dữ liệu mẫu bất kỳ, ta cho dữ liệu mẫu di chuyển từ gốc cây về phía nút lá. Tại mỗi nút trung gian, thuộc tính tương

ứng với nút đó được kiểm tra, tùy vào giá trị của thuộc tính đó mà dữ liệu mẫu sẽ được chuyển xuống nhánh bên dưới tương ứng. Quá trình di chuyển này lặp lại cho đến khi dữ liệu mẫu đó tới được nút lá và được gán nhãn phân lớp là nhãn của nút lá tương ứng.

Quá trình xây dựng một cây quyết định thường được thực hiện như sau:

- (1) Tạo nút gốc cho cây quyết định, nơi biểu diễn tất cả các mẫu của tập dữ liệu.
- (2) Tại lớp đang xem xét, nếu tất cả các mẫu thuộc về cùng một lớp đó, nút đang xét sẽ trở thành nút lá và được gán nhãn chính bằng lớp đó.
- (3) Ngược lại, dùng độ đo thuộc tính nào đó để chọn thuộc tính sẽ phân tách các mẫu tốt nhất vào các lớp tương ứng.
- (4) Một nhánh được tạo ra cho từng giá trị của thuộc tính được chọn.
- (5) Tiếp tục quá trình trên để tạo ra các nút mới, nhánh mới.
- (6) Tiến trình kết thúc chỉ khi bất kỳ điều kiện nào sau đây là đúng:
 - Tất cả các mẫu của một nút cho trước đều thuộc về cùng một lớp.
 - Không còn thuộc tính nào mà mẫu có thể dựa vào để phân hoạch xa hơn.
 - Không còn mẫu nào cho nhánh.
 - Tuy nhiên, nếu chúng ta không lựa chọn được thuộc tính nào để phân loại hợp lý tại mỗi nút, cây quyết định sau khi xây dựng có thể rất phức tạp. Vì thế người ta thường sử dụng hai cách sau để xây dựng cây quyết định phù hợp:
 - Dừng việc phát triển cây sớm hơn bình thường trước khi phân lớp hoàn toàn tập dữ liệu huấn luyện.
 - Sử dụng một số kỹ thuật “cắt”, “tia” cây phù hợp.

1.3.2 Thuật toán ID3

Thuật toán ID3 được đề ra bởi J. R. Quinlan vào năm 1993 và được sử dụng rộng rãi trong thuật toán cây quyết định. Đây cũng được gọi là thuật toán tham lam (greedy algorithm) vì thuật toán ID3 tìm kiếm những mô hình mà trong đó các thuộc tính đạt được tối đa lượng thông tin cho việc xác định nhãn lớp của các mẫu trong tập huấn luyện. [11]

Thuật toán ID3 sử dụng Entropy làm cơ sở đo nồng độ đồng nhất của tập dữ liệu.

Xét bài toán cụ thể, với S là tập huấn luyện bao gồm các thuộc tính rời rạc. Trong đó:

S là tập huấn luyện

c_1, c_2, \dots, c_n là các nhãn phân loại

S_1, S_2, \dots, S_n là tập con của S tương ứng c_1, c_2, \dots, c_n

$S = \bigcup_{i=1}^n S_i$ và $S_i \cap S_j = \emptyset \forall i \neq j$

Ta có các độ đo như sau:

p_i : xác suất để một phần tử bất kỳ trong S thuộc lớp c .

$$p_i = \frac{|S_i|}{|S|}$$

Entropy của tập dữ liệu S

$$H(S) = - \sum_{i=1}^n p_i \log_2(p_i) = - \sum_{i=1}^n \frac{|S_i|}{|S|} \log_2 \left(\frac{|S_i|}{|S|} \right)$$

$H(S)$ đạt giá trị cực đại là $\log_2(n)$ khi các nhãn c_1, c_2, \dots, c_n có xác suất như nhau và giá trị nhỏ nhất của $H(S)$ là 0 khi tất cả các đối tượng có chung một nhãn.

Độ tăng thông tin (Information Gain, ký hiệu IG) là chỉ số đánh giá độ tốt của thuộc tính trong việc phân chia tập dữ liệu thành những tập con đồng nhất. IG được tính trên độ tăng thông tin theo công thức sau:

$$IG(S, A) = H(S) - \sum_{v \in \text{value}(A)} \frac{|S_v|}{|S|} H(S_v)$$

Trong đó:

- S là tập dữ liệu nút hiện tại
- A là thuộc tính được sử dụng để đánh giá độ tốt phân chia
- Value(A) là tập giá trị của A
- S_v là tập mẫu con của S có các giá trị thuộc tính A bằng v
- |S|, $|S_v|$ là số phần tử của các tập S, S_v tương ứng

1.3.3. Thuật toán C4.5

C4.5 là thuật toán dùng để xây dựng cây quyết định được phát triển từ ID3 bởi J. R. Quinlan vào năm 1993. [11] Đặc điểm của C4.5:

- Sử dụng Gain Ratio (thay vì Information Gain) để chọn thuộc tính phân chia trong quá trình dựng cây.
- Xử lý tốt cả hai dạng thuộc tính: rời rạc, liên tục
- Xử lý dữ liệu không đầy đủ (thiếu một số giá trị tại một số thuộc tính).
- C4.5 cho phép các thuộc tính - giá trị bị thiếu có thể thay bằng dấu hỏi (?)
- Những giá trị bị thiếu không được xem xét khi tính toán Information Gain và Gain Ratio
- Cắt tía cây sau khi xây dựng: Loại bỏ những nhánh cây không thực sự ý nghĩa (thay bằng nút lá).

Ý nghĩa của Gain Ratio (GR)

$$H_D(C) = - \sum_{k=1}^{Kk} p_k \log_2 p_k = - \sum_{k=1}^K \frac{|D_k|}{|D|} \log_2 \frac{|D_k|}{|D|}$$

$$H_D(C|F_i) = \sum_{j=1}^{p_i} \frac{|D_j|}{|D|} H_{D_j}(C|F_j = v_j^i)$$

$$IG_D(C|F_j) = H_D(C) - H_D(C|F_j)$$

Splitting entropy của thuộc tính F_i , ký hiệu $SE(F_i)$:

$$SE_D(F_i) = \sum_{j=1}^{p_i} \frac{|D_j|}{|D|} \log_2 \frac{|D_j|}{|D|}$$

Khi đó, Gain Ratio ký hiệu $GR_D(C|F_i)$

$$GR_D(C|F_i) = \frac{IG_D(C|F_i)}{SE_D(F_i)}$$

- Tiêu chí Information Gain thường "ưu tiên" chọn những thuộc tính có nhiều giá trị (miền xác định lớn)
- Splitting entropy, $SE_D(F_i)$ sẽ lớn khi thuộc tính F_i có nhiều giá trị. Điều này giúp:
 - Làm giảm Gain Ratio của thuộc tính có nhiều giá trị.
 - Làm tăng Gain Ratio của thuộc tính có ít giá trị.

1.4 Các công trình nghiên cứu trong nước

1.4.1. *Áp dụng kỹ thuật khai phá dữ liệu dự báo thuê bao rời mạng trong mạng di động*

Luận văn thạc sĩ Công nghệ thông tin “Áp dụng kỹ thuật khai phá dữ liệu dự báo thuê bao rời mạng trong mạng di động” của Nguyễn Ngọc Tuấn, Trường Đại học Công nghệ Hà Nội vào năm 2016. Luận văn đề xuất giải pháp áp dụng khai phá dữ liệu vào bài toán dự báo thuê bao di động rời mạng của Mobifone. Luận văn sử dụng phần mềm mã nguồn mở WEKA để thực nghiệm. [17]

1.4.2. Xây dựng mô hình dự đoán khách hàng tiềm năng cho các gói cước trong mạng di động

Luận văn thạc sĩ Hệ thống thông tin “Xây dựng mô hình dự đoán khách hàng tiềm năng cho các gói cước trong mạng di động” của Đoàn Văn Tâm, Trường Đại học Công nghệ Hà Nội vào năm 2019. Luận văn đề xuất giải pháp sử dụng các kỹ thuật khai phá dữ liệu để dự đoán khách hàng tiềm năng cho các gói cước của tập dữ liệu di động Viettel. Luận văn sử dụng công cụ khai phá dữ liệu Knime để thực nghiệm. [16]

1.5 Các công trình nghiên cứu ngoài nước

1.5.1. Churn Prediction in the Telecommunications Sector Using Support Vector Machines

Ngày nay, với những thách thức do cạnh tranh toàn cầu gây ra, tình trạng mất khách hàng thể hiện là một trong những mối quan tâm đáng kể đối với các công ty trong các ngành công nghiệp khác nhau. Với tỷ lệ tăng trưởng 30%, lĩnh vực viễn thông chiếm vị trí đầu tiên trong danh sách. Để giải quyết vấn đề này, các mô hình dự báo cần được thực hiện để xác định những khách hàng có nguy cơ rời mạng. Trong bài báo này trình bày một phương pháp tiên tiến để dự đoán khách hàng rời mạng trong ngành viễn thông di động. Tập dữ liệu được sử dụng, chứa các bản ghi chi tiết cuộc gọi và có 21 thuộc tính cho mỗi bản ghi trong số 3333 bản ghi của nó. Bài báo sử dụng thuật toán SVM với bốn hàm nhân để triển khai các mô hình dự đoán. Hiệu suất của các mô hình được đánh giá và so sánh bằng cách sử dụng thước đo độ lợi (gain measure). [3]

1.5.2. A comparison of machine learning techniques for customer churn prediction

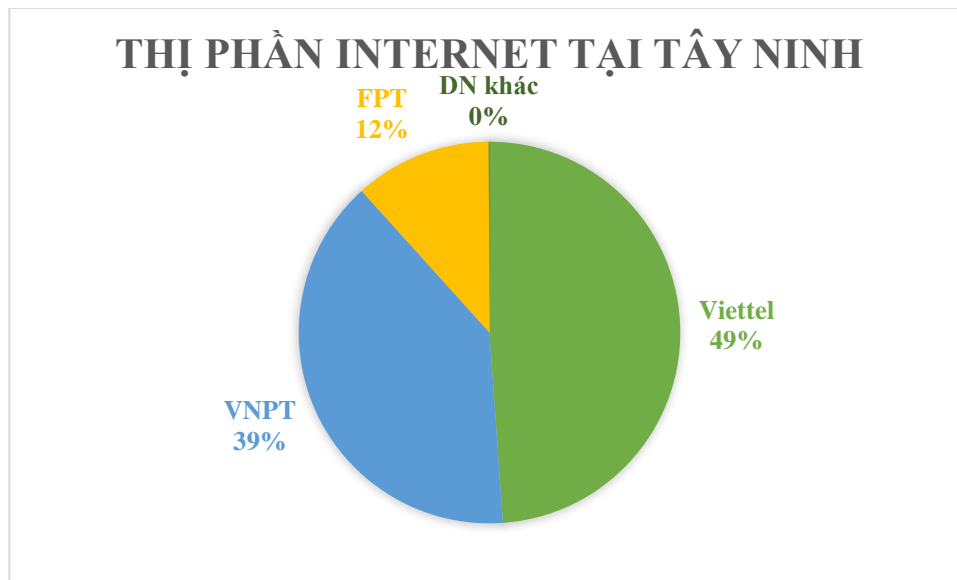
Nghiên cứu so sánh về các phương pháp học máy phổ biến nhất được áp dụng cho vấn đề đầy thách thức về dự đoán chu kỳ khách hàng trong ngành viễn thông. Trong giai đoạn thử nghiệm đầu tiên của nghiên cứu, tất cả các mô hình đã được áp dụng và đánh giá bằng cách sử dụng xác thực chéo trên tập dữ liệu miền công khai,

phổ biến. Trong giai đoạn thứ hai, tăng cường và cải thiện hiệu suất. Để xác định các kết hợp tham số hiệu quả nhất, nghiên cứu đã thực hiện một loạt các mô phỏng Monte Carlo cho từng phương pháp và cho một loạt các tham số. Kết quả của nghiên cứu cho thấy sự vượt trội rõ ràng của các phiên bản được tăng cường của các mô hình so với các phiên bản đơn giản (không được tăng cường). Bộ phân loại tổng thể tốt nhất là SVM-POLY sử dụng AdaBoost với độ chính xác gần 97% và độ đo F (F-measure) trên 84%. [4]

CHƯƠNG 2 – PHÂN TÍCH VÀ ĐÁNH GIÁ DỮ LIỆU KHÁCH HÀNG SỬ DỤNG DỊCH VỤ FIBERVNN CỦA VNPT TÂY NINH

1.1. Đánh giá thị trường Internet tại Tây Ninh

Theo dữ liệu thống kê đến cuối năm 2021 trên toàn địa bàn tỉnh Tây Ninh hiện có 3 nhà mạng lớn kinh doanh trong lĩnh vực Internet cáp quang là Viettel, VNPT và FPT. Trong đó, VNPT hiện đang xếp thứ 2 với 39.43% thị phần trên toàn tỉnh.

Hình 2.1: Thị phần Internet tại địa bàn Tây Ninh năm 2021

Với tỷ lệ khách hàng rời mạng so với khách hàng phát triển mới là 34.6%, đây thật sự là gánh nặng cho việc phát triển doanh thu hàng năm của VNPT Tây Ninh. Lý do dẫn đến việc khách hàng rời mạng phụ thuộc vào nhiều yếu tố, trong phần này luận văn sẽ đi sâu phân tích các yếu tố ảnh hưởng trực tiếp đến trải nghiệm sử dụng dịch vụ của khách hàng dẫn đến nguy cơ khách hàng rời mạng.

1.1.1. Các yếu tố về khách hàng

Các yếu tố thuộc về đặc tính của khách hàng gồm:

– Yếu tố vùng miền: Như chúng ta đã biết, mỗi vùng miền sẽ có những đặc trưng riêng, điều kiện kinh tế khác nhau, do đó nhu cầu sử dụng dịch vụ cũng khác nhau, hành vi tiêu dùng cũng khác nhau.

– Loại khách hàng: Những nhóm đối tượng khách hàng khác nhau cũng có những đặc trưng khác nhau, yêu cầu về dịch vụ khác nhau, do đó chắc chắn ảnh hưởng đến nhu cầu sử dụng dịch vụ của khách hàng.

– Thông tin thanh toán của khách hàng: Các hình thức thanh toán khác nhau như: khách hàng đăng ký gói chu kỳ dài hay trả hàng tháng cũng ảnh hưởng đến trải nghiệm của khách hàng. Khách hàng đăng ký gói chu kỳ dài sẽ ít vướng mắc vào vấn đề cước và nợ cước nên sẽ có trải nghiệm dịch vụ tốt hơn.

1.1.2. Các yếu tố về chất lượng dịch vụ

Các yếu tố chất lượng dịch vụ là chất lượng của từng dịch vụ cung cấp bao gồm:

– Bảng thông: là bảng thông tối đa của một gói cước khi cung cấp cho khách hàng.

– Tích hợp gói cước: tùy vào nhu cầu sử dụng của khách hàng, khách hàng có thể hưởng được những ưu đãi nhất định khi đăng ký tích hợp nhiều dịch vụ như: di động, băng rộng cố định, truyền hình MyTV...

– Tình trạng suy hao: Do chất lượng thiết bị không tốt, các mối nối không được thực hiện đúng kỹ thuật... gây nên tình trạng suy hao tín hiệu, dẫn đến chất lượng dịch vụ bị suy giảm.

– Thời gian ngắt quãng dịch vụ: do các vấn đề về cước và nợ cước hoặc do các yếu tố khách quan khác dẫn đến dịch vụ của khách hàng bị ngắt quãng.

1.2. Bài toán chăm sóc và dự đoán khách hàng rời mạng của VNPT Tây Ninh

Dựa theo dữ liệu trên hệ thống quản trị của Tây Ninh, lý do thuê bao Internet cáp quang rời mạng như sau:

- 1.26% trường hợp do sự lôi kéo của đối thủ cạnh tranh (Đối thủ kéo cáp vào nhà cho khách hàng dùng thử miễn phí, chính sách hấp dẫn hơn...);
- 3.21% trường hợp do chất lượng phục vụ và dịch vụ kém hoặc thiết bị đầu cuối kém, sửa chữa nhiều lần chưa khắc phục được;
- 16.22% do yếu tố khách quan khác như: khu vực bị giải tỏa, chuyển nhà, khách hàng chỉ sử dụng dịch vụ trong thời gian ngắn (do thuê nhà, hợp đồng thời vụ tại các khu công nghiệp), thi công, sửa nhà ...
- 5.56% do khách hàng không có nhu cầu nữa (Thừa đường truyền Internet, không quản lý được con cái, chuyển sang sử dụng 3G,4G...)
- Còn lại 73.74% do khóa nợ cước. Tuy nhiên, đây không phải là nguyên nhân thật sự, mà chỉ là kết quả. Bị khóa do nợ cước, có thể do khách hàng đã bị đối thủ lôi kéo, chất lượng dịch vụ, thiết bị đầu cuối kém, sửa chữa nhiều lần, không còn nhu cầu, thái độ phục vụ... từ đó khách hàng không thanh toán cước.

Hiện nay, đối với vấn đề giám sát và theo dõi chăm sóc khách hàng tại VNPT Tây Ninh được thực hiện dựa hoàn toàn vào yếu tố con người, tại tất cả các điểm chạm như: nhân viên thu cước, nhân viên kỹ thuật, nhân viên quản lý địa bàn... và được điều hành bởi cấp lãnh đạo Phòng Bán hàng, Trung tâm Kinh doanh và Viễn thông tỉnh. Điều này đòi hỏi rất nhiều vào các yếu tố con người, từ kỹ năng của nhân viên cho đến năng lực điều phối, đôn đốc và giám sát của các cấp Lãnh đạo.

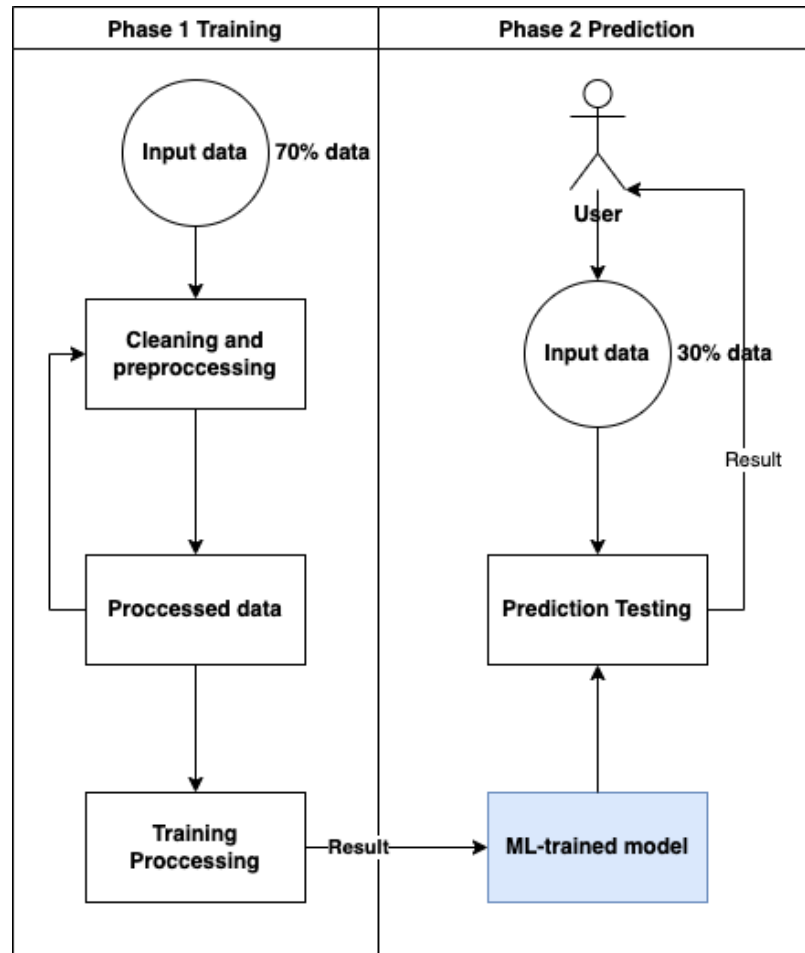
Đối với dữ liệu phân tích, hiện nay VNPT Tây Ninh chú trọng vào việc chăm sóc khách hàng có thực hiện các cuộc gọi báo hỏng, các khách hàng không phát sinh lưu lượng 5 ngày, cũng như dựa vào tình trạng khóa và nợ cước của từng thuê bao. Việc giám đánh giá các yếu tố rời mạng chỉ được thực hiện sau khi khách hàng rời mạng và do nhân viên nhập các lý do của từng khách hàng lên hệ thống điều hành kinh doanh tại đơn vị. Điều này dẫn đến việc phân tích chưa thật sự chính xác và khách quan để phản ánh tình hình thực tế từ phía khách hàng.

Từ đó, đề tài nghiên cứu áp dụng các kỹ thuật học máy vào việc dự đoán nguy cơ khách hàng sử dụng Internet cáp quang rời mạng và tiến hành đánh giá kết quả

thực nghiệm tại VNPT Tây Ninh, đưa ra hướng phát triển mở rộng của đề tài để đáp ứng những nhu cầu triển khai thực tế tại đơn vị.

CHƯƠNG 3 - XÂY DỰNG MÔ HÌNH

Quá trình để xây dựng mô hình dự đoán dữ liệu khách hàng có nguy cơ cao được mô tả theo hình 3.1.

Hình 3.1: Mô tả quy trình dự đoán

Theo hình 3.1, quy trình dự đoán dữ liệu khách hàng có nguy cơ cao được chia làm 2 phase gồm Training và Prediction.

Phase 1 Training:

- Bước 1: Sử dụng 70% dữ liệu đầu vào là tập khách hàng sử dụng dịch vụ Internet cáp quang tại VNPT Tây Ninh.
- Bước 2: Tiến hành làm sạch dữ liệu và tiền xử lý dữ liệu.

– Bước 3: Tiến hành huấn luyện với tập dữ liệu đã được xử lý và kết quả ta có được các mô hình dự đoán (ML-trained model).

Phase 2 Prediction: Sử dụng mô hình dự đoán có được từ Phase 1 thực hiện dự đoán cho 30% tập dữ liệu đầu vào còn lại và trả kết quả cho người dùng.

3.1. Chuẩn bị và tiền xử lý dữ liệu

Giai đoạn chuẩn bị và xử lý dữ liệu ban đầu luôn là một giai đoạn quan trọng trong quy trình khai phá dữ liệu. Dữ liệu là một trong hai thành phần của phân lớp dữ liệu. Thông tin khách hàng cần thiết để dự đoán thuê bao rời mạng bao gồm: thông tin về khách hàng, thông tin về thanh toán, thông tin quá trình sử dụng.... Từ các dữ liệu khác nhau, một cơ sở dữ liệu đưa ra dự đoán về việc rời khỏi mạng được xây dựng với dữ liệu thu thập mục tiêu.

Dữ liệu thu thập được sau khi lọc và xử lý có 102,061 dòng gồm các thông tin:

Dữ liệu khách hàng: ngày bắt đầu sử dụng dịch vụ, doanh thu, số tháng nợ cước, số tiền nợ cước, hình thức thanh toán dịch vụ, mức độ hài lòng khi sử dụng dịch vụ, số lần báo hỏng trong khoảng thời gian sử dụng dịch vụ.

Dữ liệu về chất lượng dịch vụ: băng thông, gói tích hợp, số ngày cắt dịch vụ, số ngày sử dụng dịch vụ.

KHACHHANG_ID	THANHTOAN_ID	THUEBAO_ID	MA_TB	TEN_TB	DIACH_TB	TOCCO_ID	TOCCODHUC	THUONGHIEU	TRANGTHAITB_ID	TRANGTHAI_TB
83682	83682	121974	fttx.hieunhan95	ĐỖ HIỆU NHÃN	573,TV7,Ấp Tân Hòa, xã T...	313	80	Fiber20		1 Hoạt động bình thường
5487	5487	102520	fttx.chungtam1	Văn Phòng Công Chứng...	11,VTS,KHU Phố 7,phường...	5329	80	Fiber30_GD0...		1 Hoạt động bình thường
84658	84658	46097	acs7010123	Nguyễn Thị Búp	86/5,khu phố 3,phường 4...	313	80	Fiber20		1 Hoạt động bình thường
84826	84826	45477	atxa010739	NGUYỄN NGỌC HẬU	109,FCT,KHU Phố 2,phườn...	313	80	Fiber20		1 Hoạt động bình thường
39470	39470	387701	fttx.nminhkhai1980	NGÔ MINH KHÁ	X3-5/15a,khu Phố Long C...	15641	80	Home 2 - Ip...		1 Hoạt động bình thường
264716	338108	370291	fttx.chi193	HUYỀN THỊ NGỌC	Ấp Đá Hàng, Xã Hiệp Tha...	15492	80	Home2_NTD_N...		1 Hoạt động bình thường
37535	37535	100456	fttx.ngoctruc	NGUYỄN THỊ NGỌC TRÚC	3,ABC,Khu phố Long Trun...	5329	80	Fiber30_GD0...		1 Hoạt động bình thường
37536	37536	100516	fttx.hoainamp	PHẠM HOÀI NAM	40,ABC,Khu phố Hiệp Lon...	313	80	Fiber20		1 Hoạt động bình thường
233712	303327	316269	fttx.thtoan92	Nguyễn Thanh Toàn	32/5B, Khu phố Long Tru...	8687	40	Home1 - Ip ...		1 Hoạt động bình thường
270120	344128	383299	fttx.qhoang2021	Trần Quang Hoàng	126 Phan Bội Châu, Khu ...	15638	40	Home 1 - Ip...		1 Hoạt động bình thường
...

Hình 3.2: Dữ liệu thực tế Oracle tại Tây Ninh

Nguồn dữ liệu khách hàng sử dụng Internet cáp quang tại VNPT Tây Ninh được thu thập tại hệ thống quản trị của đơn vị trong 06 tháng từ tháng 06/2021 đến 12/2021 với định dạng bảng dữ liệu Oracle gồm 102,061 dòng dữ liệu. Chi tiết các trường dữ liệu được mô tả trong Bảng 3.1.

Bảng 3.1: Mô tả dữ liệu Internet cáp quang của VNPT Tây Ninh

STT	Trường dữ liệu	Mô tả	Kiểu dữ liệu
1	THUEBAO_ID	Thuê bao ID là duy nhất cho mỗi thuê bao	Số nguyên
2	MA_TB	Mã thuê bao là duy nhất cho mỗi thuê bao	Chuỗi
3	TEN_TB	Tên thuê bao	Chuỗi
4	DIACHI_TB	Địa chỉ thuê bao	Chuỗi
5	TOCDOTHUC	Tốc độ Internet	Số nguyên
6	NGAY_SD	Thời gian bắt đầu sử dụng dịch vụ	Ngày giờ
7	NGAY_TD	Ngày khóa/tạm ngưng dịch vụ	Ngày giờ
8	NGAY_CAT	Ngày hủy dịch vụ	Ngày giờ
9	SOTHANG_SD	Số tháng sử dụng dịch vụ tính đến 31/12/2021 hoặc tính đến ngày hủy dịch vụ.	Số nguyên
10	SONGAY_SD	Số ngày sử dụng dịch vụ trong 06 tháng gần nhất	Số nguyên
11	SONGAY_KHOA	Số ngày dịch vụ bị ngắt quãng trong 06 tháng gần nhất	Số nguyên
12	NGAYTHANG	Tổng số ngày 06 tháng gần nhất	Số nguyên

13	TRATRUOC	Hình thức thanh toán của khách hàng.	1: Khách hàng đăng ký gói dài ngày 0: Khách hàng trả hàng tháng
14	DOANHTHU	Doanh thu phát sinh	Số nguyên
15	TIENNO	Tiền nợ của khách hàng tính đến 30/11/2021	Số nguyên
16	SOTHANG_NO	Tổng số tháng nợ của khách hàng	Số nguyên
17	GOI_DADV	Khách hàng sử dụng gói tích hợp nhiều dịch vụ hoặc riêng lẻ	1: Tích hợp 0: Riêng lẻ
18	SOLAN_BAOHONG	Số lần báo hỏng của khách hàng trong 06 tháng gần nhất	Số nguyên
19	TONG_KHAOSAT	Số lần khảo sát mức độ hài lòng của khách hàng trong 06 tháng gần nhất	Số nguyên
20	SOLAN_HAILONG	Tổng số lần hài lòng của khách hàng	Số nguyên
21	SOLAN_KO_HAILONG	Tổng số lần không hài lòng của khách hàng	Số nguyên
22	LOAI_KH	Loại khách hàng là Khách hàng Cá nhân	1: KHDN 0: KHCN

		hoặc Khách hàng doanh nghiệp	
23	TEN_QUAN	Huyện/Thành phố	Chuỗi
24	TEN_PHUONG	Phường/xã	Chuỗi
25	LOAI_KV	Xếp loại khu vực	1: Khu vực loại 1 2: Khu vực loại 2 3: Khu vực loại 3
26	KHONG_PSSL	Thuê bao 5 ngày không phát sinh lưu lượng	Có: 1 Không: 0
27	TRANGTHAITB_ID	Trạng thái của thuê bao sử dụng dịch vụ	1: Hoạt động bình thường 5: Khóa 2 chiều do nợ cước 6: Tạm ngưng theo yêu cầu 7: Thanh lý theo yêu cầu 9: Thanh lý cưỡng bức
28	ROIMANG	Khách hàng có rời mạng hay không	1: Rời mạng 0: Không rời mạng

Từ bảng dữ liệu 3.1 tiến hành làm sạch dữ liệu bằng cách loại bỏ các dòng dữ liệu có trường trống hoặc NULL, các trường dữ liệu bất thường như nợ ghi nhận

âm... Loại bỏ một số trường mang tính bảo mật người dùng: họ tên, địa chỉ, mã thuê bao... Tiến hành chuyển đổi kiểu dữ liệu từ dạng chữ (chuỗi) sang dạng số bằng cách mã hóa các ký tự bằng số.

Bảng 3.2: Mô tả dữ liệu sau khi thực hiện làm sạch

STT	Trường dữ liệu	Mô tả	Kiểu dữ liệu
1	THUEBAO_ID	Thuê bao ID là duy nhất cho mỗi thuê bao	Số nguyên
5	TOCDOTHUC	Tốc độ Internet	Số nguyên
9	SOTHANG_SD	Số tháng sử dụng dịch vụ tính đến 31/12/2021 hoặc tính đến ngày hủy dịch vụ.	Số nguyên
11	SONGAY_KHOA	Số ngày dịch vụ bị ngắt quãng trong 06 tháng gần nhất	Số nguyên
13	TRATRUOC	Hình thức thanh toán của khách hàng.	1: Khách hàng đăng ký gói dài ngày 0: Khách hàng trả hàng tháng
14	DOANHTHU	Doanh thu phát sinh	Số nguyên
15	TIENNO	Tiền nợ của khách hàng tính đến 30/11/2021	Số nguyên
16	SOTHANG_NO	Tổng số tháng nợ của khách hàng	Số nguyên

17	GOI_DADV	Khách hàng sử dụng gói tích hợp nhiều dịch vụ hoặc riêng lẻ	1: Tích hợp 0: Riêng lẻ
18	SOLAN_BAOHONG	Số lần báo hỏng của khách hàng trong 06 tháng gần nhất	Số nguyên
21	SOLAN_KO_HAILONG	Tổng số lần không hài lòng của khách hàng	Số nguyên
22	LOAI_KH	Loại khách hàng là Khách hàng Cá nhân hoặc Khách hàng doanh nghiệp	1: KHDN 0: KHCN
25	LOAI_KV	Xếp loại khu vực	1: Khu vực loại 1 2: Khu vực loại 2 3: Khu vực loại 3
26	KHONG_PSSL	Thuê bao 5 ngày không phát sinh lưu lượng	Có: 1 Không: 0
27	ROIMANG	Khách hàng có rời mạng hay không	1: Rời mạng 0: Không rời mạng

Thu được kết quả ở dạng mã hóa như sau:

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
TOCDOTHUC	SONGAY_KHOA	GOI_DADV	DOANHTHU	TIENNO	SOTHANG_NO	TRATRUC	SOLAN_BAOHONG	SOLAN_KO_HAILONG	LOAI_KH	SOTHANG_SD	LOAI_KV	ROMANG	KHONG_PSL
80	0	0	181500	0	0	0	0	0	0	71	2	0	0
80	0	1	235000	0	0	0	2	6	1	79	1	0	0
80	0	0	179999	0	2	0	2	5	0	157	1	0	0
80	0	0	179999	0	2	1	1	3	0	159	1	0	0
80	0	1	143799	143799	2	0	0	0	0	5	2	0	0
80	0	1	129900	0	0	1	0	0	0	11	3	0	0
80	0	1	234999	0	0	0	0	0	0	81	2	0	0
80	0	0	187000	0	0	0	0	0	0	81	1	0	0
40	0	1	110400	0	0	1	0	0	0	6	1	0	0
50	0	1	126500	0	0	0	0	0	0	59	3	0	0
40	0	1	110400	0	0	1	0	0	0	58	3	0	0
100	0	0	167143	0	0	1	0	0	0	4	1	0	0
50	0	0	165000	0	0	0	0	0	0	50	3	0	0
80	0	1	136500	0	0	0	0	0	0	82	3	0	0
80	0	1	143799	0	2	0	0	0	0	56	3	0	0
40	0	0	165000	0	0	0	0	0	0	70	3	0	0
80	0	1	111343	0	0	1	0	0	0	80	1	0	0
80	0	0	192500	0	0	0	0	0	0	54	3	0	0
80	0	0	200000	0	0	0	1	3	0	37	2	0	0
50	91	1	101191	354191	3	0	0	0	0	65	1	1	0
80	0	0	179999	0	2	0	0	0	0	18	3	0	0
80	0	0	179999	0	2	0	0	0	0	57	1	0	0
40	0	1	114900	0	0	0	0	0	0	67	2	0	0
80	0	1	200600	0	0	0	0	0	0	80	1	0	0
80	0	0	150000	0	0	1	1	3	0	71	1	0	0
240	0	1	136500	0	0	0	1	3	1	54	1	0	0
40	0	0	165000	0	0	0	0	0	0	54	3	0	0
80	0	1	234999	0	0	0	0	0	0	146	1	0	0
80	0	1	143799	15999	2	0	0	0	0	53	3	0	0
50	0	0	187000	0	0	0	0	0	0	62	2	0	0
80	0	1	200600	0	0	0	0	0	0	62	3	0	0
80	0	0	144000	0	0	1	0	0	0	74	3	0	0
80	0	1	190314	0	0	1	0	0	0	18	1	0	0
26	0	1	86143	0	0	1	0	0	0	12	2	0	0
80	0	0	179999	0	2	0	0	0	0	43	3	0	0
80	0	0	154286	352000	4	1	0	0	0	16	1	0	0
80	0	0	150000	0	0	1	0	0	0	40	3	0	0
80	0	1	200600	0	0	0	0	0	0	135	1	0	0

Hình 3.3: Kết quả làm sạch dữ liệu

Sử dụng hàm `fit_transform` để chuyển đổi dữ liệu dạng số nguyên như: tốc độ, số ngày khóa, doanh thu, tiền nợ, số tháng nợ, số lần báo hỏng, số lần không hài lòng, số tháng sử dụng.

```
[ ] #feature scaling
from sklearn.preprocessing import MinMaxScaler
sc = MinMaxScaler()
data_df['TOCDOTHUC'] = sc.fit_transform(data_df[['TOCDOTHUC']])
data_df['SONGAY_KHOA'] = sc.fit_transform(data_df[['SONGAY_KHOA']])
data_df['DOANHTHU'] = sc.fit_transform(data_df[['DOANHTHU']])
data_df['TIENNO'] = sc.fit_transform(data_df[['TIENNO']])
data_df['SOTHANG_NO'] = sc.fit_transform(data_df[['SOTHANG_NO']])
data_df['SOLAN_BAOHONG'] = sc.fit_transform(data_df[['SOLAN_BAOHONG']])
data_df['SOLAN_KO_HAILONG'] = sc.fit_transform(data_df[['SOLAN_KO_HAILONG']])
data_df['SOTHANG_SD'] = sc.fit_transform(data_df[['SOTHANG_SD']])
```

Hình 3.4: Scaling dữ liệu

Sử dụng thư viện RFECV để tính độ tương quan của các trường dữ liệu trong tập dữ liệu hiện tại.

```
# Feature selection to improve model building
from sklearn.feature_selection import RFECV
from sklearn.model_selection import StratifiedKFold
log = LogisticRegression()
rfecv = RFECV(estimator=log, cv=StratifiedKFold(10, random_state=50, shuffle=True), scoring="accuracy")
rfecv.fit(X, y)
```

Hình 3.5: Tính toán mức độ tương quan của các trường dữ liệu

Kết quả ta thu được số lượng trường dữ liệu được lựa chọn là 8 bao gồm: Tốc độ, Số ngày khóa, Doanh thu, Tiền nợ, Số tháng nợ, Số lần báo hỏng, Số lần không hài lòng, Loại khách hàng.

```
#Saving dataframe with optimal features
X_rfe = X.iloc[:, rfevc.support_]

#Overview of the optimal features in comparison with the intial dataframe
print("\nX\ dimension: {}".format(X.shape))
print("\nX\ column list:", X.columns.tolist())
print("\nX_rfe\ dimension: {}".format(X_rfe.shape))
print("\nX_rfe\ column list:", X_rfe.columns.tolist())

X\ dimension: (102061, 13)
X\ column list: ['TOCDOTHUC', 'SONGAY_KHOA', 'GOI_DADV', 'DOANHTHU', 'TIENNO', 'SOHANG_NO', 'TRATRUOC', 'SOLAN_BAOHONG', 'SOLAN_KO_HAILONG', 'LOAI_KH', 'SO_THANG_NO', 'SO_LAN_BAO_HONG']
X_rfe\ dimension: (102061, 8)
X_rfe\ column list: ['TOCDOTHUC', 'SONGAY_KHOA', 'DOANHTHU', 'TIENNO', 'SOHANG_NO', 'SOLAN_BAOHONG', 'SOLAN_KO_HAILONG', 'LOAI_KH']
```

Hình 3.6: Các trường dữ liệu được lựa chọn

3.2. Thư viện Scikit-learn

Scikit-learn (Sklearn) là thư viện mạnh mẽ nhất dành cho các thuật toán học máy được viết trên ngôn ngữ Python. Thư viện cung cấp một tập các công cụ xử lý các bài toán machine learning và statistical modeling gồm: classification, regression, clustering, và dimensionality reduction.

Thư viện được cấp phép bản quyền chuẩn FreeBSD và chạy được trên nhiều nền tảng Linux. Scikit-learn được sử dụng như một tài liệu để học tập.

Để cài đặt scikit-learn trước tiên phải cài thư viện SciPy (Scientific Python). Những thành phần gồm:

- Numpy: Gói thư viện xử lý dãy số và ma trận nhiều chiều
- SciPy: Gói các hàm tính toán logic khoa học
- Matplotlib: Biểu diễn dữ liệu dưới dạng đồ thị 2 chiều, 3 chiều
- IPython: Notebook dùng để tương tác trực quan với Python

- SymPy: Gói thư viện các kí tự toán học
- Pandas: Xử lý, phân tích dữ liệu dưới dạng bảng

Những thư viện mở rộng của SciPy thường được đặt tên dạng SciKits. Như thư viện này là gói các lớp, hàm sử dụng trong thuật toán học máy thì được đặt tên là scikit-learn.

Scikit-learn hỗ trợ mạnh mẽ trong việc xây dựng các sản phẩm. Nghĩa là thư viện này tập trung sâu trong việc xây dựng các yếu tố: dễ sử dụng, dễ code, dễ tham khảo, dễ làm việc, hiệu quả cao.

Mặc dù được viết cho Python nhưng thực ra các thư viện nền tảng của scikit-learn lại được viết dưới các thư viện của C để tăng hiệu suất làm việc. Ví dụ như: Numpy(Tính toán ma trận), LAPACK, LibSVM và Cython.

3.3. Tiến hành thực hiện dự đoán dữ liệu

Dựa vào các thuật toán được cài đặt sẵn trong thư viện Scikit-Learn được đánh giá rất mạnh mẽ trong việc sử dụng để dự đoán nguy cơ rời bỏ dịch vụ của khách hàng, có tính đến độ tin cậy, hiệu quả và mức độ phổ biến, nghiên cứu thực nghiệm dữ liệu thực tế với các mô hình dự đoán như: Logistic Regression Classification, SVM Classification, Random Forest Classification, Decision Tree Classification, Naive Bayes Classification. Thu thập, đánh giá kết quả và lựa chọn mô hình tối ưu.

3.3.1 Dự đoán bằng mô hình LR

Bảng 3.3: Kết quả dự đoán bằng mô hình LR

		Lớp dự đoán (predicted class)	
		Đúng	Sai
Lớp thực tế (actual class)	Đúng	TP = 30000	FN = 74
	Sai	FP = 231	TN = 596
$Accuracy = \frac{TP + TN}{TP + TN + FP + FN} = 0.9901$			

Thực hiện huấn luyện mô hình LR với 70% tập dữ liệu đầu vào và thực hiện kiểm tra độ chính xác với 30% tập dữ liệu với 30,901 khách hàng còn lại. Kết quả ta có được:

- Khách hàng không rời mạng dự đoán đúng là 30,000 khách hàng.
- Khách hàng rời mạng dự đoán đúng là 596 khách hàng.
- Khách hàng không rời mạng dự đoán sai là 231 khách hàng.
- Khách hàng rời mạng dự đoán sai là 74.

Từ đó, ta tính được độ chính xác của mô hình LR là 99.01%.

3.3.2 Dự đoán bằng SVM

Bảng 3.4: Kết quả dự đoán bằng SVM

		Lớp dự đoán (predicted class)	
		Đúng	Sai
Lớp thực tế (actual class)	Đúng	TP = 30000	FN = 100
	Sai	FP = 108	TN = 719
$Accuracy = \frac{TP + TN}{TP + TN + FP + FN} = 0.9933$			

Thực hiện huấn luyện mô hình bằng thuật toán SVM với 70% tập dữ liệu đầu vào và thực hiện kiểm tra độ chính xác với 30% tập dữ liệu với 30,901 khách hàng còn lại. Kết quả ta có được:

- Khách hàng không rời mạng dự đoán đúng là 30,000 khách hàng.
- Khách hàng rời mạng dự đoán đúng là 719 khách hàng.
- Khách hàng không rời mạng dự đoán sai là 108 khách hàng.
- Khách hàng rời mạng dự đoán sai là 100.

Từ đó, ta tính được độ chính xác của mô hình sử dụng SVM là 99.33%.

3.3.3 Dự đoán bằng Random Forest

Bảng 3.5: Kết quả dự đoán bằng Random Forest

		Lớp dự đoán (predicted class)	
		Đúng	Sai
Lớp thực tế (actual class)	Đúng	TP = 30000	FN = 89
	Sai	FP = 97	TN = 730
$Accuracy = \frac{TP + TN}{TP + TN + FP + FN} = 0.9940$			

Thực hiện huấn luyện mô hình bằng thuật toán Random Forest với 70% tập dữ liệu đầu vào và thực hiện kiểm tra độ chính xác với 30% tập dữ liệu với 30,901 khách hàng còn lại. Kết quả ta có được:

- Khách hàng không rời mạng dự đoán đúng là 30,000 khách hàng.
- Khách hàng rời mạng dự đoán đúng là 730 khách hàng.
- Khách hàng không rời mạng dự đoán sai là 97 khách hàng.
- Khách hàng rời mạng dự đoán sai là 89.

Từ đó, ta tính được độ chính xác của mô hình sử dụng Random Forest là 99.40%.

3.3.4 Dự đoán bằng Decision Tree

Bảng 3.6: Kết quả dự đoán bằng Decision Tree

		Lớp dự đoán (predicted class)	
		Đúng	Sai
Lớp thực tế (actual class)	Đúng	TP = 30000	FN = 98
	Sai	FP = 128	TN = 699
$Accuracy = \frac{TP + TN}{TP + TN + FP + FN} = 0.9927$			

Thực hiện huấn luyện mô hình bằng thuật toán Decision Tree với 70% tập dữ liệu đầu vào và thực hiện kiểm tra độ chính xác với 30% tập dữ liệu với 30,901 khách hàng còn lại. Kết quả ta có được:

- Khách hàng không rời mạng dự đoán đúng là 30,000 khách hàng.

- Khách hàng rời mạng dự đoán đúng là 699 khách hàng.
- Khách hàng không rời mạng dự đoán sai là 128 khách hàng.
- Khách hàng rời mạng dự đoán sai là 98.

Từ đó, ta tính được độ chính xác của mô hình sử dụng Decision Tree là 99.27%.

3.4. Kết quả dự đoán và đánh giá

3.4.1 Độ chính xác của thuật toán

Cách đơn giản và hay được sử dụng nhất là accuracy (độ chính xác). Cách đánh giá này đơn giản tính tỉ lệ giữa số điểm được dự đoán đúng và tổng số điểm trong tập dữ liệu kiểm thử.

Giả sử ta có bài toán phân lớp với đầu ra là 2 lớp Đúng/Sai, kết quả phân lớp trên tập mẫu so với thực tế có 4 khả năng thể hiện... Bảng này được gọi là ma trận sai số (confusion matrix).

Bảng 3.7: Bảng ma trận sai số

		Lớp dự đoán (predicted class)	
		Đúng	Sai
Lớp thực tế (actual class)	Đúng	True Positive (TP)	False Negative (FN)
	Sai	False Positive (FP)	True Negative (TN)

True Positive thể hiện khả năng dự đoán phân lớp phân lớp đúng của một mẫu dự đoán thuộc phân lớp Đúng, False Positive thể hiện khả năng dự đoán phân lớp sai của một mẫu được dự đoán thuộc phân lớp Đúng.

False Negative thể hiện khả năng dự đoán phân lớp phân lớp đúng của một mẫu dự đoán thuộc phân lớp Sai, True Negative thể hiện khả năng dự đoán phân lớp sai của một mẫu được dự đoán thuộc phân lớp Sai.

Ta có độ đo đánh giá hiệu quả của kết quả phân lớp như sau:

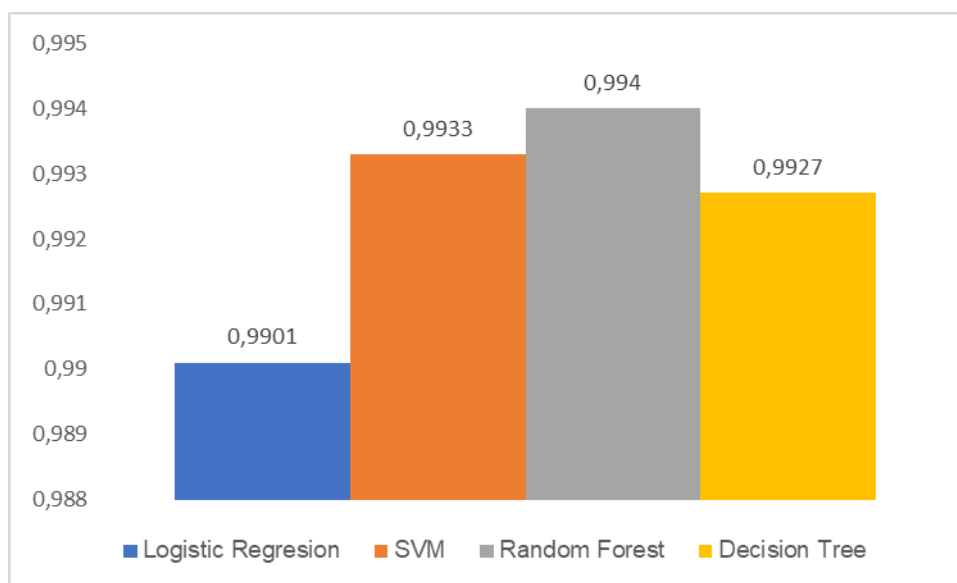
Bảng 3.8: Cách tính độ chính xác

Tên độ đo	Công thức	Diễn giải
Độ chính xác	$Accuracy = \frac{TP + TN}{TP + TN + FP + FN}$	Tỷ lệ các mẫu được phân lớp đúng trên toàn bộ tập mẫu

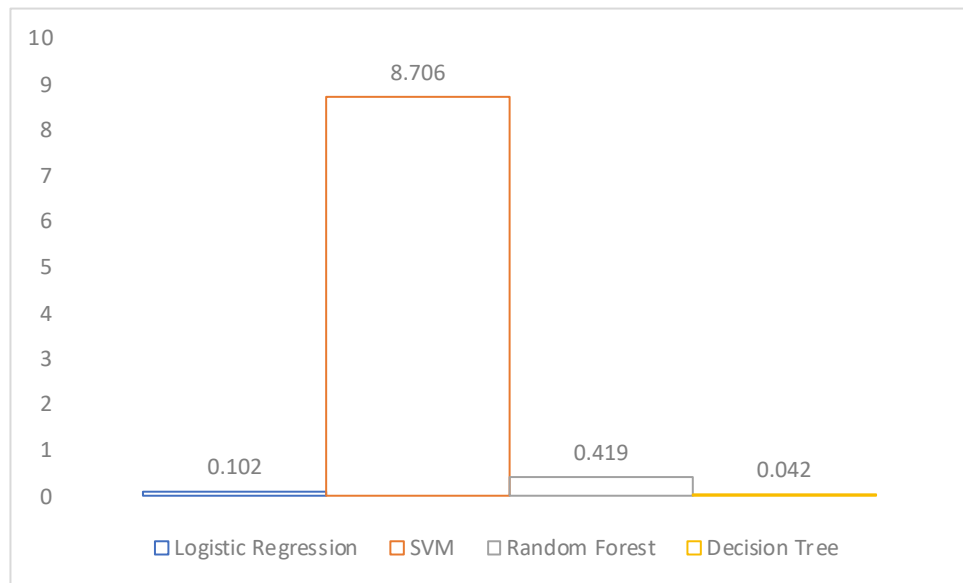
3.4.2 Kết quả dự đoán và đánh giá

Bảng 3.9: Kết quả dự đoán của các mô hình

Mô hình	Độ chính xác	Thời gian(s)
Logistic Regression	0.9901	0.102
SVM	0.9933	8.706
Random Forest	0.9940	0.419
Decision Tree	0.9927	0.042

Hình 3.7: Biểu đồ so sánh độ chính xác của các thuật toán phân lớp

Bảng 3.7 là kết quả dự đoán của các mô hình dựa trên các độ đo được trình bày trong mục 3.1. Từ kết quả dự đoán có thể thấy các mô hình cho kết quả sắp xỉ không chênh lệch quá nhiều. Trong đó, mô hình sử dụng Random Forest cho kết quả tốt nhất trên cùng một tập dữ liệu so với các mô hình còn lại.

Hình 3.8: Biểu đồ so sánh thời gian huấn luyện của các thuật toán phân lớp (đơn vị giây)

Qua đó ta nhận thấy mô hình sử dụng thuật toán RF cho kết quả tối ưu nhất về độ chính xác, còn thuật toán DT cho kết quả tối ưu nhất về thời gian thực thi. Do đó giải quyết bài toán dự đoán số khách hàng rời mạng theo từng tháng, quý hoặc năm cho tập dữ liệu Internet cáp quang tại VNPT Tây Ninh, ta có thể tiến hành như sau:

- Đối với tập dữ liệu khách hàng lớn, đòi hỏi phải tối ưu thời gian thực thi, chúng ta sẽ áp dụng thuật toán Decision Tree cho bài toán dự đoán tập khách hàng có nguy cơ cao.
- Đối với tập khách hàng vừa và nhỏ, đòi hỏi phải tối ưu về độ chính xác, chúng ta sẽ áp dụng thuật toán Random Forest cho bài toán dự đoán tập khách hàng có nguy cơ cao.

KẾT LUẬN VÀ HƯỚNG PHÁT TRIỂN

1. Kết quả đạt được

Thông qua đề tài nghiên cứu, luận văn đã đề xuất và thực nghiệm được mô hình dự đoán tập khách hàng có nguy cơ cao dựa trên dữ liệu người dùng thực tế. Từ đó giúp cho đơn vị chủ động được trong công tác chăm sóc khách hàng và định hướng phát triển dịch vụ.

1.1. Về mặt lý thuyết

Khai thác được mô hình dữ liệu khách hàng có nguy cơ cao để xây dựng mô hình phát hiện và cảnh báo nguy cơ rời mạng.

Ứng dụng Trí tuệ nhân tạo (AI), Machine Learning, các thuật toán học máy và phương pháp khai phá dữ liệu vào việc phát hiện khách hàng có nguy cơ cao.

Khai thác được các thuật toán phân lớp dữ liệu, cụ thể là các mô hình LR, SVM, RF, Cây quyết định... Thực nghiệm trên ứng dụng thực tế, thu thập kết quả và đánh giá thuật toán tối ưu cho bài toán.

Ứng dụng thư viện scikit-learn trên nền tảng python vào việc nghiên cứu các vấn đề học máy, sử dụng được các tham số để tối ưu mô hình dự đoán.

1.2. Về mặt thực tiễn

Luận văn đã đưa ra được giải pháp phát hiện khách hàng có nguy cơ cao và cảnh báo sớm cho đơn vị dựa vào các dữ liệu lưu trữ trên hệ thống. Việc này sẽ làm tiền đề để xây dựng một công cụ cảnh báo khách hàng có nguy cơ cao phục vụ cho việc chăm sóc lôi kéo khách hàng trong tương lai, thay thế cho công tác đang vận hành nhân công tại đơn vị.

Xây dựng mô hình dự đoán khách hàng nguy cơ cao, phân tích và đánh giá mô hình xây dựng được để hiểu rõ hơn về cách thức hoạt động của các thuật toán khai phá dữ liệu.

2. Hạn chế

Do dữ liệu thực tế có sự chênh lệch khá lớn giữa số lượng thuê bao thanh lý và số lượng thuê bao hiện hữu, dẫn đến kết quả của mô hình chưa cao cũng như chưa bao quát được hết các trường hợp. Dữ liệu mẫu cần được training và mở rộng môi trường áp dụng.

Các trường hợp phân loại sai vẫn còn nhiều dẫn đến việc nhầm mục tiêu khách hàng có nguy cơ cao chưa thật sự chuẩn xác.

Mô hình dự đoán trong luận văn còn ở mức cơ bản, chưa phân tích sâu vào các tham số để phù hợp với mô hình dữ liệu thực tế.

3. Hướng phát triển

Tập trung nghiên cứu rút trích các đặc trưng thuộc tính phù hợp hơn cho quá trình phân tích, tăng độ chính xác trong việc dự đoán tập khách hàng có nguy cơ cao. Nghiên cứu các mô hình dự đoán để cải thiện mô hình dự đoán được tốt hơn.

Nghiên cứu áp dụng các mô hình phân loại kết hợp để tìm kiếm những mô hình tối ưu phù hợp với dữ liệu thực tế tại đơn vị.

Tiến hành áp dụng tại VNPT Tây Ninh. Cảnh báo sớm các nhóm khách hàng có nguy cơ cao, góp phần hỗ trợ công tác chăm sóc và lôi kéo khách hàng được tiến hành nhanh và hiệu quả hơn. Từ đó, góp phần thúc đẩy hiệu quả kinh doanh tại đơn vị.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Corinna Cortes, Vladimir Vapnik, (1995), Support-Vector Networks, *Machine Learning*, (20), pages 273 - 297.
- [2]. David W. Hosmer, Stanley Lemeshow (2000), Applied Logistic Regression (2nd ed.), *Wiley Online Library*
- [3]. Ionut Brandusoiu, G. Todorean, (2013), Churn Prediction in the Telecommunications Sector Using Support Vector Machines, *ANNALS OF THE ORADEA UNIVERSITY Fascicle of Management and Technological Engineering XXII (XII)*.
- [4]. Irfan Ullah, Basit Raza, Ahmad Kamran Malik, Muhammad Imran, Saif Ul Islam, and Sung Won Kim, (2019), A Churn Prediction Model Using Random Forest: Analysis of Machine Learning Techniques for Churn Prediction and Factor Identification in Telecom Sector, *IEEE Access*, (Volume 7), pages 60134 - 60149.
- [5]. Kamiński B., Jakubczyk M., Szufel P., (2017). A framework for sensitivity analysis of decision trees, *Central European Journal of Operations Research*. 26 (1): 135–159.
- [6]. Mohd Arshad and Muqem Admed, *Prediction of Train Delay in Indian Railways through Machine Learning Techniques*. INTERNATIONAL JOURNAL OF COMPUTER SCIENCES AND ENGINEERING, 02/2019.
- [7]. Negash, S., & Gray, P. (2008). "Business Intelligence", *Handbook on Decision Support Systems 2*, 175–193.
- [8]. Saad Ahmed Qureshi, Ammar Saleem Rehman, Ali Mustafa Qamar, Aatif Kamal, Ahsan Rehman, (09/2013), Telecommunication subscribers' churn prediction model using machine learning, *Eighth International Conference on Digital Information Management (ICDIM 2013)*.
- [9]. Tolles Juliana, Meurer William J (2016). Logistic Regression Relating Patient Characteristics to Outcomes, *JAMA*, 316 (5): 533–4.

- [10]. T.Vafeiadis, K.I.Diamantaras, G.Sarigiannidis, K.Ch.Chatzisavvas, (06/2015), A comparison of machine learning techniques for customer churn prediction, *Simulation Modelling Practice and Theory*, (Volume 55), Pages 1-9.
- [11]. Utgoff, P. E. (1989). Incremental induction of decision trees, *Machine learning*, 4(2), 161–186.
- [12]. Weisbrod, G (2008), "Models to predict the economic development impact of transportation projects: historical experience and new applications", *Ann Reg Sci* 42, 519–543.
- [13]. Yuan Song (2018), *Stock Trend Prediction: Based on Machine Learning Methods*. <https://escholarship.org/uc/ucla>, 2018.
- [14]. Yue-gang Song, Qi-lin Cao, Chen Zhang (2019), "Towards a new approach to predict business performance using machine learning", *Cognitive Systems Research*, Volume 56, 107.
- [15]. Tien-Muoi Le, Chia-Nan Wang & Han-Khanh Nguyen, *Using the optimization algorithm to evaluate and predict the business performance of logistics companies—a case study in Vietnam*, Applied Economics, 2018.
- [16]. Đoàn Văn Tâm, *Xây dựng mô hình dự đoán khách hàng tiềm năng cho các gói cước trong mạng di động*, 12/2019.
- [17]. Nguyễn Ngọc Tuấn, *Áp dụng kỹ thuật khai phá dữ liệu dự báo thuê bao rời mạng trong mạng di động*, 2016.
- [18]. Số liệu kinh doanh của VNPT Tây Ninh, truy xuất vào ngày 05/05/2022.